

บทที่ 5

สรุปอภิปรายและข้อเสนอแนะ

ความร่วมมือของชุมชนที่มีแกนนำอบรมให้ความรู้เรื่องการคัดแยกขยะกับชุมชนไปแล้ว แต่ละครั้วเรือนเริ่มมีการคัดแยกขยะภายในบ้านของตนเอง มีการจัดการกับขยะแต่ละประเภท ขยะรีไซเคิลที่ได้รวบรวมไว้เริ่มมีปริมาณที่มากขึ้นมีการติดต่อให้ร้านรับซื้อเข้ามารับซื้อขยะ แต่เนื่องจากปริมาณที่ไม่มากพอ ภาระงานของร้านรับซื้อก็มีมาก จึงทำให้ปริมาณขยะรีไซเคิลที่ทางกลุ่มมีปริมาณมากขึ้น ชาวบ้านเริ่มรู้สึกว่าการคัดแยกไป ก็ขายไม่ได้ ปัญหาความยั่งยืนของการจัดการขยะชุมชนเริ่มลดลง เนื่องจากไม่มีผู้รับซื้อขยะเหล่านี้ ดังนั้น ทางกลุ่ม อสม.ที่เป็นแกนนำจึงได้ตระหนักว่า หากไม่มีผู้ประกอบการรับซื้อขยะรีไซเคิลเข้ามารับซื้อแล้ว การคัดแยกขยะภายในชุมชนคงจะไม่ประสบความสำเร็จ ชาวบ้านจะมองว่า คัดแยกไป ก็ไม่มีคนมาซื้อ แล้วจะคัดแยกไปเพื่ออะไร ความร่วมมือกำลังใจในการจัดการขยะ ความยั่งยืน ของการคัดแยกขยะชุมชนจะหายไป จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ต้องมีการสร้างผู้ประกอบการรับซื้อขยะภายใน

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษา ผลการวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดของโครงการ จำแนกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ **ส่วนแรก** เป็นการศึกษาบริบทของการจัดการขยะของ อบต.เมืองจันท์ เพื่อผู้วิจัยจะได้ทราบข้อมูลสถานภาพของชุมชน ว่ามีบริบทอย่างไร โดยในพื้นที่ของ อบต.เมืองจันท์ การเริ่มเข้าสู่กระบวนการจัดการขยะจะเป็นการริเริ่มการจัดการลูกน้ำยุงลาย ของกลุ่ม อสม. โดยมีความคิดว่าหากขยะพลาสติกเหล่านี้ถูกจัดการอย่างถูกวิธีก็จะสามารถป้องกันไม่ให้เกิดเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายได้ อีกทางหนึ่ง ดังนั้นกลุ่ม อสม.จึงประสาน อบต.เมืองจันท์เพื่อให้มีการอบรมเรื่องการคัดแยกขยะ และวิธีการจัดการขยะชุมชน ซึ่งก็เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้มีการจัดการขยะจากต้นตอ จึงได้มีการศึกษาดูงานการบริหารจัดการขยะชุมชน และอบรมการคัดแยกขยะอย่างถูกวิธี จากนั้นแกนนำได้มีการอบรมกับลูกบ้านต่อ แแรงจูงใจที่สำคัญของการจัดการขยะชุมชนให้เกิดความร่วมมือคือ ขยะที่คัดแยกต้องสามารถนำมาขายเป็นเงินได้ ในชุมชนเอง มีรถรับซื้อขยะรีไซเคิลมาซื้อตามบ้านแต่ให้ราคาที่ย่ำแย่เกินไป อีกทั้งยังเลือกเฉพาะขยะรีไซเคิลที่มีราคาดี ขายได้ราคา ทำให้ขยะบางประเภทไม่ได้ขาย โดยเฉพาะขยะทั่วไป จะเป็นปัญหาที่กลับลงไปสู่บ่อขยะที่มีปัญหาเรื่องพื้นที่จัดเก็บ กำลังใจของประชาชนในชุมชน ก็เริ่มลดลง ส่งผลสู่ความยั่งยืนของการจัดการขยะ ดังนั้นทางกลุ่ม อสม. เองนำโดยคุณซอน พรหมไชยจึงผันตัวเองให้เป็นผู้ประกอบการรับซื้อขยะจากชุมชน ถึงแม้ว่าการรับซื้อขยะไม่ได้สร้างรายได้มากนัก แต่ด้วยมีจิตอาสาที่ต้องการให้ชุมชนเกิดความสะอาด จึงรับเป็นผู้รับซื้อ ประกอบกับ ตนเองต้องไปรับลูกในเมืองทุกวันอยู่แล้ว การนำขยะรีไซเคิลไปขายที่ร้านในเมืองก็เป็นการสร้างรายได้ให้กับตนอีกทางหนึ่งจากการสัมภาษณ์พบว่า รายได้จากการขายขยะรีไซเคิลสามารถหาเลี้ยงครอบครัวได้ และตนเองก็มีความภูมิใจที่สามารถแบ่งเบาภาระของสามี อีกทั้งยังมีรายได้เหลือมาใช้จ่ายภายในครอบครัวอีกด้วย

กลุ่มผู้สูงอายุ ก็เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในการจัดการขยะชุมชนเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีเวลาว่างอยู่บ้านมาก การจัดการความสะอาดภายในบ้านจึงถือเป็นหน้าที่หลักของกลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มนี้ยังเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพ มีองค์ความรู้ มีความรักในการช่วยเหลือสังคม ตัดปัญหาแค่เพียงสภาพ

ร่างกายที่เป็นผู้สูงอายุ จากการสัมภาษณ์ คุณฟองจันทร์ ครูเกษียณ พบว่าท่านสามารถเป็นแรงจูงใจที่ดีให้กับกลุ่ม อสม. และประชาชนในชุมชน เนื่องจากท่านเป็นผู้เสียสละมีจิตอาสา ต้องการเห็นชุมชนมีความสะอาด ท่านเองไม่เดือดร้อนเรื่องเงิน เนื่องจากเป็นข้าราชการเกษียณ การลงไปทำหน้าที่เป็นผู้ประกอบการรับซื้อขยะในแต่ละครั้ง ท่านจะปลูกฝังจิตสำนึก และพูดคุย ปรับทัศนคติให้กับคนในชุมชน เนื่องจากประชาชนมักมีทัศนคติว่าขยะ คือสิ่งของที่สกปรก น่ารังเกียจ ท่านมักพูดเสมอว่าก่อนจะมาเป็นขยะ ของเหล่านี้ก็ เคยอยู่ในบ้านเรา มันก็เป็นสิ่งของอย่างหนึ่ง ถ้ามีการจัดการที่ถูกต้องก็สามารถเปลี่ยนเป็นเงิน ทำให้เกิดรายได้ให้กับตนเอง

ส่วนที่สอง การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการขยะ และสร้างผู้ประกอบการรับซื้อขยะรายใหม่ จากการส่งเสริมตามนโยบายการบริหารจัดการขยะของ อบต. เมืองจันท์ โดยแกนนำ อสม. ที่ปลูกจิตสำนึกเรื่องการจัดการขยะนั้นเป็นหน้าที่ของทุกคนในชุมชนและตระหนักถึงปัญหาเรื่องบ่อขยะ ที่เป็นปัญหามลพิษ ประชาชนในชุมชนก็ ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยมีการนัดรับซื้อขยะรีไซเคิลในช่วงแรกได้นัดให้ร้านรับซื้อขยะจากในเมืองเข้ามารับซื้อ แต่ติดปัญหาที่ ปริมาณขยะภายในชุมชนมีปริมาณ น้อยเกินไป ไม่คุ้มกับค่าขนส่ง และติดปัญหาร้านค้ามีรถรับไม่เพียงพอ ดังนั้น เมื่อไม่มารับซื้อประชาชนในชุมชนก็ เกิดความท้อถอยในการจัดเก็บ หากเกิดปัญหาเหล่านี้ต่อไป ความร่วมมือในการจัดการขยะของชุมชนจะหายไป ดังนั้น กลุ่ม อสม. จึงรับหน้าที่ในการรับซื้อขยะเอาไว้ก่อน หลังจากการพูดคุย เก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอ คุณลักษณะของผู้ประกอบการรับซื้อขยะ และให้ กลุ่มสนทนาค้นหา ผู้ที่มีคุณลักษณะตรงกับผู้ประกอบการรับซื้อขยะ ในการพบปะครั้งต่อไปได้นัดพบกับคุณรัตนภรณ์ ศรีวัย ซึ่งมีความสนใจในการประกอบธุรกิจรับซื้อขยะรีไซเคิล จากการสัมภาษณ์พบว่า ทัศนคติ เป็นคนรุ่นใหม่ที่มองเรื่องการรับซื้อขยะรีไซเคิลนั้น เป็นการประกอบอาชีพที่สุจริต และสร้างรายได้ ได้เห็นตัวอย่างร้านค้ารับซื้อของเก่าที่มีขนาดใหญ่ สามารถสร้างธุรกิจจนมีฐานะเป็นที่ยอมรับของสังคม ประกอบกับ คุณรัตนภรณ์ ศรีวัย มีอาชีพค้าขายอาหารทะเล ที่ต้องวิ่งรถลงไปรับอาหารทะเลจาก ชลบุรี การลงแต่ละครั้งจะตีรถเปล่าซึ่งหากนำขยะรีไซเคิลไปขายให้กับร้านรับซื้อขนาดใหญ่จะได้ราคาที่ดีกว่า ขายที่จังหวัดน่าน จึงเป็นจุดเริ่มต้นของความสนใจที่จะประกอบธุรกิจรับซื้อของเก่า

กระบวนการพัฒนาผู้ประกอบการขายขยะรีไซเคิลรุ่นใหม่ ในกลุ่มสนทนา ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันถึงวิธีการรับซื้อ และการนำไปขายพบว่าเป็นลักษณะ ถ้อยทีถ้อยอาศัย เนื่องจากคนในชุมชนบางครั้งไม่มีการคัดแยกมา นำมาขายแบบรวม แม้จะมีการอธิบายแล้วว่าหากคัดแยกจะให้ราคาที่ดีกว่า ผู้วิจัยได้แนะนำวิธีการคัดแยก เช่น พัดลม หากขายเป็นชิ้น จะได้ราคาเหมารวม แต่หากมีการคัดแยก มอเตอร์ ใบพัด เหล็ก ลวดทองแดง แยกขายจะได้ราคาที่ดีกว่า แนะนำเรื่องการทำบัญชีครัวเรือน เพื่อจะได้ทราบกำไร ขาดทุน ต้นทุน ของการทำธุรกิจ เพื่อจะสามารถวางแผนการทำธุรกิจได้ จากการสัมภาษณ์ การทำธุรกิจรับซื้อขยะรีไซเคิลนี้จำเป็นต้องมีพื้นที่ในการจัดเก็บเนื่องจากต้องมีการรวบรวมสินค้าให้ได้จำนวนหนึ่ง จึงจะนำมาขายเพื่อเป็นการประหยัดค่าขนส่ง ดังนั้น หากมีการบีบอัด ขวดพลาสติก กระดาษ จะสามารถประหยัดพื้นที่ในการจัดเก็บได้ ผู้วิจัย จึงได้ติดต่อกับ

อาจารย์พงษ์ธร วิจิตรกุล ผู้วิจัยสร้างเครื่องบีบอัดขยะชุมชน ซึ่งเป็นหนึ่งในงานวิจัยใต้แผนงานนี้ ให้พัฒนาเครื่องบีบอัดที่สามารถบีบอัดขวดพลาสติก และกระดาษ เพื่อประหยัดพื้นที่ได้ ให้กับผู้ประกอบการ เป็นการบูรณาการงานวิจัย

กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันและบทเรียนจากการดำเนินงาน ที่สำคัญ ได้แก่ ความสำเร็จของการบริหารจัดการขยะชุมชนมีองค์ประกอบหลายส่วนมาก เริ่มจากนโยบายของรัฐบาลที่ต้องส่งเสริมอย่างจริงจัง มอบหมายงานส่งต่อให้กับ หน่วยงานขนาดเล็กที่เป็นองค์กรส่วนท้องถิ่นซึ่งมีความใกล้ชิดกับชุมชน สามารถปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการให้เหมาะกับบริบทของชุมชน อบต.จะทราบถึง ศักยภาพ ทุน ของชุมชน เพื่อการวางแผนกิจกรรมสร้างเครือข่ายสำหรับผู้เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการขยะ สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ มีแผนปฏิบัติงานที่ดี จนกลายเป็นกลไกของชุมชน ที่มีการวางแผน ออกแบบวิธีการจัดการขยะให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละหมู่บ้าน การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับคนในชุมชน สร้างให้เกิดรายได้ที่เพิ่มขึ้น มีรูปแบบการจัดการขยะของประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วม สร้างเป็นจิตสำนึกสาธารณะที่มองว่าการจัดการขยะนั้นเป็นส่วนหนึ่งของทุกคนที่ต้องให้ความร่วมมือ มีการจัดกิจกรรมที่สามารถแปรรูปขยะรีไซเคิลให้กลายเป็นของใช้ แปรรูปจากของที่ไม่มีค่าให้เป็นสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่ม ส่งผลให้เกิดชุมชนที่น่าอยู่ มีกิจกรรมของผู้สูงอายุ และสร้างรายได้เพิ่ม อีกทั้งปริมาณขยะลดลงจากชุมชน จากที่ได้สรุปมาจากระบวนการเรียนรู้นี้จะพบว่า จุดปลายสุดของความสำเร็จนั้น จำเป็นต้องมีผู้รับซื้อขยะรีไซเคิล เนื่องจากกิจกรรมทั้งหมดที่ได้กล่าวมา หากมีการคัดแยก โดยชุมชนแต่ไม่มีคนมารับซื้อ ความร่วมมือของชุมชนจะลดลงแม้ส่งเสริมให้เกิดจิตอาสา สำเนียงร่วมกันในการจัดการขยะ ดังนั้น การสร้างผู้ประกอบการรับซื้อขยะรีไซเคิลจึงมีความจำเป็นอย่างมาก และผู้ประกอบการเองต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการค้าที่เป็นธรรมที่มองเห็นผลประโยชน์ร่วมกัน จึงจะสามารถนำพาให้การจัดการขยะมีความยั่งยืน

การบริหารจัดการขยะในชุมชน จะประสบความสำเร็จได้นั้น มีปัจจัยความสำเร็จอยู่หลายประการ ผู้ประกอบการรับซื้อขยะรีไซเคิล ก็เป็นสิ่งที่ทำให้กระบวนการจัดการขยะประสบความสำเร็จ และมีความยั่งยืน โดยผู้ประกอบการรับซื้อขยะรีไซเคิล ต้องมีคุณลักษณะของผู้ประกอบการธุรกิจ มีความขยัน อดทน ประหยัด มีจิตอาสา ต้องการช่วยเหลือชุมชน มีทัศนคติที่ดีในอาชีพ มีสถานที่ประกอบธุรกิจ และที่สำคัญคือ ต้องมีหลักการค้าที่เป็นธรรม ไม่เอาเปรียบผู้คัดแยก ผู้ประกอบการรับซื้อขยะรีไซเคิล ถือเป็นอาชีพที่ช่วยเหลือสังคมดังนั้น ทาง อบต. หรือหน่วยงานราชการควรมีการยกย่อง เชิดชูว่าเป็นอาชีพที่ช่วยเหลือสังคม เพื่อให้ผู้ประกอบการมีกำลังใจในการประกอบอาชีพ และอยู่ในกระบวนการของการจัดการขยะต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาบริบทของ อบต.เมืองจันท์ ผู้วิจัยได้ค้นพบว่า กลุ่มที่มีจิตอาสาทำงานด้านการจัดการขยะ ที่จะสามารถพัฒนาให้เป็นผู้ประกอบการรับซื้อขยะรีไซเคิลได้นั้น ต้องมีคุณลักษณะของผู้ประกอบการ มีความเข้าใจในธุรกิจ มีความต้องการที่จะช่วยเหลือชุมชน มีหลักการค้าที่เป็นธรรมไม่เอาเปรียบ ต้องมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพขายขยะรีไซเคิล และต้องมีสถานที่ในการประกอบธุรกิจ ปัจจัยที่ทำให้เกิดความยั่งยืน จากการสัมภาษณ์ พบว่าการมีบุคคลที่ได้รับการยอมรับนับถือมาทำอาชีพเป็นผู้ประกอบการรับซื้อขยะรีไซเคิลนี้ ทำให้ทัศนคติ ของการเป็นผู้ประกอบการรับ

ซื้อขยะรีไซเคิลเป็นไปในทางที่ดี ได้รับการยอมรับจากสังคม เมื่อผู้วิจัยได้เสริมแรง โดยการพูดชมเชย ยกย่องและยอมรับว่าอาชีพการรับซื้อขยะรีไซเคิลนี้ เป็นอาชีพที่ทำเพื่อชุมชน เป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของกระบวนการจัดการขยะ ทำให้เกิดความยั่งยืนตั้งนั้น ทาง อบต. ควรมีการเชิดชูเกียรติ ยกย่องชมเชย โดยผู้วิจัยได้ประสานกับทาง อบต. ให้มีการประชุมคืนข้อมูลงานวิจัย ที่ได้ค้นพบ โดยได้มีการมอบวุฒิบัตร ให้กับ แกนนนำ อสม. ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ประกอบการรับซื้อขยะรีไซเคิล และมอบ ป้ายไว นิล ที่แสดงภาพของขยะรีไซเคิลที่รับซื้อ จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่ได้อ้างอิงถึงทฤษฎีความต้องการของ มนุษย์ของ Maslow การเป็นที่ยอมรับ นับถือจากสังคมจะสามารถสร้างแรงผลักดันให้เกิดความ ภาคภูมิใจในอาชีพ ตรงกับข้อค้นพบของผู้วิจัยในเรื่อง การมอบวุฒิบัตร เพื่อแสดงให้เห็นว่า อบต. และผู้วิจัยเองได้เล็งเห็นว่า กลุ่มผู้ประกอบการรับซื้อขยะรีไซเคิลของชุมชนนี้ได้เสียสละทำเพื่อสังคม และมีจิตอาสาสมควรได้รับการเชิดชูเกียรติ

จากการศึกษาพบว่าเนื่องจากปัจจุบันมีผู้สนใจประกอบธุรกิจรับซื้อของเก่ามาก ยิ่งขึ้นเพราะเป็นอาชีพที่อิสระใช้เงินลงทุนต่ำและมีการทำธุรกิจโดยใช้เงินสดทำให้ธุรกิจมีสภาพคล่อง จึงทำให้เกิดคู่แข่งในตลาดมากยิ่งขึ้นเป็นเหตุให้ผู้ประกอบการแต่ละรายต้องทำการปรับตัวในด้าน ต่างๆเพื่อให้ธุรกิจดำรงอยู่รอดต่อไปได้แก่การปรับตัวด้านการบริหารจัดการ แรงงานที่ใช้ในการทำงานมี ความสำคัญ เนื่องจาก ต้องมีการยกขยะรีไซเคิล ขึ้นซึ่งและมีการขนของ ในกรณีที่เป็นกรเริ่มต้น ทำงานจำเป็นต้องมีการศึกษารายละเอียดกระบวนการทำงาน การรับรู้ราคาซื้อขายในตลาด การประเมินจากความต้องการของตลาดเพื่อวางแผนในการดำเนินงานให้เกิดผลกำไรและการปรับตัว กับลูกค้าโดยการมีตราซึ่งเที่ยงตรงการเสนอราคาซื้อให้ลูกค้าพึงพอใจการบริการลูกค้าการสื่อสาร กับลูกค้าถึงแหล่งที่มาของขยะ

งานวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอพบว่าปัจจัยที่ทำให้ธุรกิจรับซื้อของเก่าอยู่รอดและสำเร็จได้ ประกอบด้วย (กระทรวงพาณิชย์ 2552)

1. กลยุทธ์ในการดำเนินงานผู้ประกอบการในธุรกิจควรคำนึงถึงกลยุทธ์ที่จะเลือกใน การดำเนินธุรกิจให้เหมาะสม
2. ท่าเลที่ตั้งเนื่องจากธุรกิจรับซื้อของเก่าต้องมีการเกี่ยวข้องกับการขนส่งของเก่าเป็น จำนวนมากทั้งนี้ฝั่งต้นน้ำและปลายน้ำเพื่อความสะดวกในการให้บริการลูกค้าให้ลูกค้าสะดวกสบายใน การมารับบริการสถานที่ให้บริการควรอยู่ในบริเวณที่คมนาคมสะดวกโดยอาจตั้งอยู่ใกล้แหล่งชุมชน หรือบนถนนสายหลักที่ลูกค้าสามารถเห็นได้สะดวก
3. ระบบการบริหารจัดการการจัดการภายในองค์กรและการให้บริการอย่างเป็น ระบบถือว่าเป็นจุดสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพของการบริการ
4. ค่าบริการสำหรับธุรกิจนี้จะอยู่ในรูปของราคาซื้อของเก่าหากมีการบริหาร จัดการต้นทุนที่ดีก็มีความเป็นไปได้ที่จะสามารถรับซื้อของเก่าจากลูกค้าได้ในราคาสูงอันจะนำมาสู่การ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของบริษัทได้อีกด้วยอย่างไรก็ตามราคากลางของของเก่าในปัจจุบัน มักถูกกำหนดจากราคาของวัสดุอื่นๆ ตามราคาในตลาดโลกซึ่งจะมีเพียงบริษัทขนาดใหญ่ที่จะสามารถ กำหนดราคารับซื้อได้ด้วยตนเองตั้งนั้นผู้ประกอบการธุรกิจรับซื้อของเก่าจึงควรคำนึงทั้งปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอกไปพร้อมๆ กันเพื่อให้ธุรกิจอยู่รอดและประสบความสำเร็จต่อไป

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ ผู้ประกอบการรับซื้อขยะรีไซเคิล เป็นตัวแปรความยั่งยืนของการจัดการขยะ การคัดเลือกผู้ที่จะมาเป็นผู้ประกอบการได้ต้องมีคุณสมบัติ และพร้อมที่จะทำเพื่อชุมชน เนื่องจากการประกอบธุรกิจมีเรื่องของผลกำไรเข้ามาเกี่ยวข้อง และขยะรีไซเคิลเองก็มีราคาที่ไม่แพง การขายได้กำไรน้อย จึงอาจเป็นช่องทางให้ผู้ประกอบการ กดราคากับผู้คัดแยกจะส่งผลให้ผู้คัดแยกหมดกำลังใจในการคัดแยกขยะเพราะเห็นว่าคัดแยกไปขายก็ไม่ได้ราคา ทาง อนาคต. จำเป็นต้องหารูปแบบวิธีการที่จะจูงใจให้ทั้งผู้ซื้อ และผู้ขาย มีความต้องการจัดการขยะในชุมชนและมีรูปแบบการค้าที่เป็นธรรม

2 ข้อเสนอเชิงนโยบาย หน่วยงานราชการ ที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับอาชีพผู้ประกอบการรับซื้อขยะรีไซเคิล และควรมีการอบรมให้ความรู้กับผู้ประกอบการถึงวิธีการจัดเก็บ เพราะหากการจัดเก็บไม่ถูกสุขลักษณะ ก็อาจกลายเป็นแหล่งสะสมของเชื้อโรคได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ในแต่ละพื้นที่มีบริบทที่แตกต่างกัน การส่งเสริมให้เกิดผู้ประกอบการรับซื้อขยะรีไซเคิลได้นั้น จำเป็นต้องมีการเก็บข้อมูลของพื้นที่ โดยความร่วมมือของ อนาคต. และผู้ให้ข้อมูล นักวิจัยต้องทราบบริบท เพื่อวางแผนการวิจัย ในการส่งเสริมให้เกิดผู้ประกอบการต้องมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ บริบทของการประกอบธุรกิจรับซื้อขยะรีไซเคิล เพราะหากการบริหารจัดการที่ไม่ดี ก็อาจทำให้เกิดปัญหาเงินทุนหมุนเวียนในธุรกิจและส่งผลให้การประกอบอาชีพไม่ประสบความสำเร็จ